

เทศน์เช้า วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

“กุสลาธรรมา อกุสลาธรรมา” เห็นไหม พวกเราทำมา เราทำของเรา เราถึงได้สภาวะแบบนี้ เราได้สภาวะแบบนี้ นี่เป็นบุญกุศลนะ แต่ถ้าเรามองไปทางโลก คนเขาไม่ได้ทำบุญเหมือนเราเลย เขาอยู่ไปประสาของเขา ทำไมเขามั่งมีศรีสุข เราไปมองว่าเขามั่งมีศรีสุข นั่นนะเขาทำของเขา มา ถ้าเขาไม่ทำของเขา มา จะเป็นสภาวะแบบนั้นไม่ได้ แต่เวลาเขาทำของเขา มา มันเป็นอดีตมา

แล้วในปัจจุบันนี้ คุณติเวลาคนเกิดมา จะสูงจะต่ำขนาดไหนแล้วแต่ มันมีบารมีนะ คนที่มีฐานะแต่คนไม่เชื่อถือก็มี คนที่มีฐานะคนเชื่อถือก็มี คนทุกข์คนจนคนเชื่อถือศรัทธาก็มี คนไม่เชื่อถือศรัทธาก็มี นี่บุญกุศลสร้างมาแบบนี้

คุณติเวลาเราทำงานกัน พอสิ้นเดือนเราได้รับเงินเดือนกันมา บางคนใช้ไม่พอใช้ซะ บางคนใช้เหลือ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะรู้จักประหยัด ในปัจจุบันนี้มันดีหรือไม่ดีไง รับเงินเดือนเท่ากัน เพราะอะไร เพราะว่าทำงานหน้าที่การงานเสมอกัน รับเงินเดือนไม่เท่ากันแต่เรารู้จักใช้จ่าย เรา รู้จักประหยัด เห็นไหม มีธรรมะ ธรรมะในหัวใจในปัจจุบันนี้ไง

แล้วในปัจจุบันที่มี นี้สุคโต ถ้าปัจจุบันสุคโต อนาคตนี้ไปดีแน่นอน แต่ถ้าปัจจุบันมันทุกข์ มันยาก แล้วพอมันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากมาจากไหน มันทุกข์มันยากมาจากการกระทำของเรา นะ คุณติเราเกิดมาเป็นมนุษย์ การกระทำของเราเป็นประสาโลกๆ นะ แล้วเวลาเราออกประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติมันเข็นครกขึ้นภูเขา นะ คนที่ปฏิบัติง่ายก็มี คนที่ปฏิบัติยากก็มี แล้วพอปฏิบัติแล้ว คนที่ประสบความสำเร็จแล้วนะ ดูพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ดูพระสีวลีสิ ลากมหาศาลเลย

พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลบางองค์ ดูอย่างพระอัญญาโกณฑัญญะเราสิ พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลกนะ นี่สังฆะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระอัญญาโกณฑัญญะ

ทัตถุญะเป็นพระสงฆ์องค์แรกของโลก เอาหลานบวชได้องค์เดียว แต่หลานก็เป็นเอตทัคคะด้วย แต่พระอัญญาโกณฑทัตถุญะอยู่ในป่าตลอดชีวิตเลย นี่เป็นพระอรหันต์ แต่อยู่กับสัตว์ อยู่กับป่าตลอดไป เห็นไหม นี่อำนาจวาสนา

พระสารีบุตร เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา ภิกษุที่มีกิเลสเต็มหัวใจ บอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ลำเอียง ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ลำเอียงนะ ต้องตั้งพระอัญญาโกณฑทัตถุญะหรือตั้งปัญจวัคคีย์องค์ใดองค์หนึ่งเป็นอัครสาวกข้างขวาเพราะอะไร เพราะบวชครั้งแรก ๕ องค์ เอหิภิกขุนี้ ๕ องค์ต้องตั้งองค์ที่เป็นมา เห็นไหม นี่เรามองในภาพปัจจุบันไง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้พูดถึงเป็นธรรม เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เขาทำของเขา มา พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะนี้ ในสมัยอดีต เห็นไหม เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นพระอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เห็นความเป็นไป นี่ปรารถนาจะเป็น แล้วก็สร้างบุญญาธิการมา มันสร้างมาอย่างนั้น มันทำมาอย่างนั้น นี่ “กุสลาธรรมา อุกุสลาธรรมา” เราทำของเรา

แล้วในปัจจุบันนี้ ถ้าเรามีจุดยืนของเรา คุณ คุณสั่งเราในโลกนี้ สั่งเราในโลกมันจะดึงเราออกไปตลอดเวลา แม้การกระทบจากภายนอกนะ การกระทบจากภายนอก รูป รส กลิ่น เสียง เห็นไหม คุณสั่งคนเขาเป็นไป แล้วเราก็สู้เขาไม่ได้ เพราะอะไร เราชนส่วนน้อยไป ประชาชนส่วนน้อยเห็นไหม คนไปวัดไปวา คนถือศีลธรรมมีส่วนน้อย แต่สังคมจะอยู่ได้ ถ้าสังคมทุกสังคมต้องมีคนดีในสังคมนั้น ถ้าสังคมนั้นไม่มีคนดีเลย สังคมนั้นอยู่ได้อย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นคนดีของเราละ คนดีของเรา คุณ เราไปตามถนนหนทาง เห็นไหมเรามองไปสังคมนี เราเห็นสังคมเขาทำกัน เขาเบียดเบียนกันได้อย่างไร? เขาแย้งกันได้อย่างไร? เขาคิดทำอย่างนั้นได้อย่างไร?

คนดีมันเห็นแล้วมันสลดสังเวชใจ แต่คนกระทำอยู่มันไม่รู้ตัวเลยนะ มันบอกมันทำอย่างนั้นเป็นความดีของเขา เห็นไหม คนที่ทำอย่างนั้น คนที่หยาบอย่างนั้น เขาทำของเขาอย่างนั้น นี่สังคมเป็นสภาวะแบบนั้น แต่เราเป็นคนดี เราเป็นคนดีของเรา เรามองสังคมอีกอย่างหนึ่ง เราทำของเราอีกอย่างหนึ่ง เราถึงมีหัวใจ

การไปทำบุญกุศลนี้มันทำเพื่อใคร ก็ทำเพื่อใจเรานะ ทำเพื่อใจ เวลาทำบาปอกุศล เห็นไหม กิเลสมันทำให้เขาคึ้นรน เขาต้องการแสวงหาของเขา เขาหาของเขาเป็นสมบัติของเขา เขาว่าสมบัติของเขานะ เขาว่าๆ แต่ไม่เป็นความจริงเลย เพราะถ้าเขาตายเดี๋ยวนั้น สมบัติก็เป็นมรดกของโลก เป็นสมบัติของโลก ไม่ใช่ของเขาเลย เวลาจิตนี้ตายไป จิตมันสร้างบุญสร้างกรรมมา กรรมนั้นติดตัวไป

นี่ก็เหมือนกัน เราทำบุญนะ ความดีของเรา ทำเพื่อใครๆ ก็ทำเพื่อเรานี้ เราทำเพื่อเรา สิ่งที่เป็นเรื่องของโลกๆ สมบัติหรือเรื่องแร่ธาตุต่างๆ มันจะอยู่ในโลกนี้ แล้วมันจะไม่มีประโยชน์เลย คุณดูอย่างพวกแร่ธาตุต่างๆ มันอยู่ของมันตามประสาของมัน เห็นไหม คุณเราไปซื้อพลังงาน ไปซื้อน้ำมันดิบ ซื้อเขามาใช้ เราก็ไปซื้อของเขามา เอาของเขามาใช้ ใช้ไปเพราะเราต้องมีเงินทุน มีเงินมีทองไปซื้อเขามา นี่ก็เหมือนกัน เราไปซื้อเขามา มีคนบริหารจัดการไง แร่ธาตุต่างๆ มันอยู่ธรรมชาติของมัน ไม่มีใครบริหารจัดการมัน มันก็อยู่ของมันสภาวะแบบนั้น

แต่เพราะเจตนาของเรา จิตของเรามันอยากทำบุญกุศล มันแสวงหา มันมา แล้วมันเอาสิ่งนี้ออกมาเป็นเครื่องแสดงออกของน้ำใจ เครื่องแสดงออกของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นทำคุณงามความดี กรรมดี ทำบุญกุศล บุญกุศลจะตกลงที่ไหน ตกลงที่ใจ เพราะใจเป็นคนเริ่มต้นความคิด ใจเป็นคนกระทำ

“กุสลาธรรมา” เขาทำของเขามาอย่างนี้ เขาจะทำของเขามา ในปัจจุบันเขาโดนสิ่งเร้าขนาดไหน เขาคิดความชั่วของเขา เขาคิดเบียดเบียนของเขา นี่มันเรื่องของเขา แต่เขามีโอกาสของเขา เพราะสิ่งนั้นเขาทำมา

ในหัวใจของเรา เห็นไหม เรื่องกระแสจากภายนอก สิ่งเร้าจากภายใน เห็นไหม เวลากิเลสของมัน ทุกคนต้องอยากสะดวกอยากสบาย คุณการประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติเพราะอะไร เพราะเราเชื่อนะ เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ “วิมุตตिसฺสุข” สุขที่ไม่ต้องอาศัยใคร ไม่ต้องแอบอิงใคร สุขที่ไม่ต้องอาศัยเลย สุขที่ไม่ต้องอาศัยอารมณ์ความคิด สุขที่ไม่ต้องเอาสิ่งเร้าในหัวใจมาเร่งเร้ามัน มันสุขโดยตัวมันเอง แต่มันต้องผ่านขั้น ๕ ผ่านปัญญา ผ่านความรู้ลึกซึ้งนี้เข้าไป

ถ้าเราผ่านขั้น ๕ ผ่านปัญญาเข้าไป ผ่านสติปัญญาเข้าไป มันจะเป็นความสงบ มันไม่สงบเพราะอะไร เพราะมันฟุ้งซ่าน ฟุ้งซ่านมาจากไหน อากาของใจไม่ใช่ใจ เรามานั่งกันอยู่ที่นี่ เราได้

เสื้อผ้าอย่างไร เราใส่อาภรณ์อย่างไร ทำไมภิกษุที่นั่งอยู่บนอาสน์สงฆ์นี้เรียกพระล่ะ ทำไมเรานั่งอยู่หน้าทำไมเรียกโยมล่ะ นี่เพราะอะไร?

เพราะสิ่งนี้อาการของใจ เครื่องแสดงออกจากภายนอก สมมุติสงฆ์ เห็นไหม บวชกับอุปัชฌาย์มา อุปัชฌาย์ยกขึ้นในหมู่สงฆ์ นี่ห่มผ้าเหลืองก็เป็นพระ เราไม่ได้บวช เรานุ่งขาวห่มขาวนี่ก็เป็นชีพรามณ์ เวลาเราอยู่ในเพศฆราวาส เราก็เป็นฆราวาส เห็นไหม นี่อาการของใจ สิ่งที่มีมันไม่ใช่ตัวเรา มันเป็นอาภรณ์ของร่างกายเรา เราใส่ปัจจัยเครื่องอาศัย

อารมณ์ ความรู้สึก ชั้น ๕ ก็เหมือนกัน มันไม่ใช่ใจ มันเป็นอาการของใจ เห็นไหม สัญญาเดี๋ยวจำได้ เดี่ยวก็ลืม เดี่ยวคิดได้ เดี่ยวก็ลืม ปัญญาเดี๋ยวคิดดีเดี๋ยวคิดชั่ว เห็นไหม สิ่งนี้ได้ใหม่ๆ โอ้โฮ..สุขมาก พอใจมาก พอมันเบื่อนะ มันอยากผลัดใส่นะ แต่เวลามันรักมันหลงของมัน โอ้โฮ.. สิ่งนี้ประเสริฐขึ้นเลย นี่อาการของใจ อย่างนี้ทำไมฟุ้งซ่าน นี่สิ่งเร้าจากภายนอก

“สิ่งเร้าจากภายนอก” กระแสสังคม กระแสความตึณินนิทา โลกธรรม ๘ จะทำให้เราทำความดีได้ยาก สังคมจะเป็นอย่างนั้นๆ นะ เพราะอะไร เพราะมันจะเลื่อมไปข้างหน้า ทรัพย์ากรหมดไปๆ เพราะอะไร เพราะคนใช้สอยมันมาก คนใช้สอยทรัพย์ากรมากมันก็ดึงสิ่งนั้นไปใช้

แต่ที่ผู้จรรโลง คุณิ ดูอย่างในหลวง ท่านพยายามสร้างของท่าน พยายามเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนมีอยู่มีกิน สิ่งที่เป็นหลักของสังคม สิ่งที่เป็นคนดีก็จะจรรโลงสังคม คนที่มันแสวงหา มันเอาผลเอาประโยชน์ของมัน มันก็ลักเอาเปรียบของมันไป นั่นประสาของมัน

แต่ถ้าเราทำโดยยั่งยืนของเรา เราก็ทำตามหน้าที่เรา เราทำธุรกิจของเรา แต่เพราะเราทำเพื่อให้มันถูกต้องตามศีลธรรมจริยธรรม แล้วมันได้มาโดยธรรม เห็นไหม อันนี้มันเป็นปกติของการเกิดมามีหน้าที่การงานของเรา อันนี้เป็นชาวพุทธที่เกาะศีลเกาะธรรมไว้

แล้วสิ่งเร้าจากภายนอก สิ่งเร้าจากภายในนะ แต่หัวใจมันต้องการสะดวกของมัน มันต้องการทำของมัน มันต้องการได้ผลของมัน องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าอย่างนั้น มันคาดหมายไปหมดเลย สิ่งเร้าด้วย แล้วพลิกกลับมาเป็นศัตรูกับการปฏิบัติใจ

เวลาธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นแผนที่เครื่องดำเนิน เวลาอ่าน เวลาดำเนินแล้ว เวลาจะปฏิบัติต้องวางไว้ ต้องให้เป็นความจริงใจ ถ้าแผนที่นะ พิกัดก็ต่างกัน เพราะพิกัดเท่าไรนะ แผนที่เล็กหรือใหญ่ขนาดนั้น พิกัดของเขา

ตัวความรู้สึก ความเป็นธาตุ เป็นภวาสวะของมัน เข้าไปทำลายตรงนั้น ถ้าตรงนั้น มันพ้นจากตรงนั้นไป นี่วิมุตตีสุข

เกิดจากไม่ต้องอาศัยแอบอิงสิ่งใด ไม่ต้องสิ่งใดๆ เลย เห็นไหม เทวดา อินทร์ พรหม เวลาเป็นเทวดาเขากินอาหารอะไร วิญญาณอาหาร เวลาเป็นพรหมกินอะไร ผัสสาหาร ขนาคร่างกายเป็นทิพย์ ไม่มีร่างกายเลยมันยังเป็นผัสสาหาร วิญญาณอาหาร แล้วเวลาเป็นมนุษย์ขึ้นมา เวลาวิญญาณอาหาร อารมณ์ที่มันเร่งเร้า สิ่งเร้าในหัวใจนี้ก็หลงมัน

แล้วไม่ใช่มันเป็นเทพนะ เทพ เห็นไหม เทวดาเป็นเทพ เทวดาเป็นมาร ถ้าเป็นอารมณ์แต่เป็นมาร มารก็ดึงไป ธรรมะไง เป็นธรรมๆ มันดึงไปนะ เสียเวลานะ นี่สุคติ ในปัจจุบันโดนหลอก แล้วพรุ่งนี้จะดีได้อย่างไร ในปัจจุบันไม่เป็นสุคติ ในปัจจุบันโดนหลอก มันอยู่ในความหลง แล้วมันจะเป็นความจริงไปได้อย่างไร มันเป็นความจริงไปไม่ได้ เพราะอะไร เพราะว่าผัสสาหาร วิญญาณอาหารในหัวใจมันหมุนออกไป

แต่ถ้าทำความสงบเข้ามา เราปล่อยอย่างนี้เข้ามาหมดเลย ปล่อยผัสสาหาร ปล่อยวิญญาณอาหาร มันเป็นความสุขสงบของมัน มันปล่อยวางตัวมันเองได้ ขณะที่ความสงบ ที่ว่าจิตสงบ จิตกับกายนี้แยกออกจากกัน โดยธรรมชาติได้ ธรรมชาติด้วยพลังของสมาธิ ไม่ได้เป็นธรรมะเลย ถ้าเป็นธรรมะขึ้นมา มันใช้วิปัสสนาญาณของมันเข้าไป มันใคร่ครวญเข้าไป ใคร่ครวญนะ เหมือนเราว่ายน้ำเป็น เราลงน้ำเมื่อไหร่ เราตกล้ำ เราลงน้ำ เราเล่นน้ำอะไรก็แล้วแต่ เราจะประคองตัวเราได้

จิตถ้ามันทำลายกิเลสแล้วนะ มันจะเป็นปัจจุบันตลอด มันจะรู้ทันตลอด มันจะเป็นไปไม่ได้เลยที่มันจะไปติด มันเป็นไปไม่ได้! เหมือนคนว่ายน้ำเป็น จะให้ว่ายน้ำไม่เป็น ให้จมน้ำอยู่ มันเป็นไปไม่ได้!

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปัญญามันเกิด แต่ถ้าเป็นสมถะมันเป็นไป เหมือนกับเราลงไปเล่นน้ำ แล้วเราใช้ห่วงชูชีพอะไรประคองตัวไว้ สมาธิเป็นอย่างนั้นไง เวลามันปล่อยมันปล่อยอย่างนั้น มันปล่อยชั่วคราวๆ ฉะนั้นเราถึง เห็นไหม เวลาเจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับพวกอาฬารดาบส เวลาเป็นสมาบัติต่างๆ นี่ไม่ใช่ธรรมๆ แต่เราไปติดกัน

นี่สิ่งเร้า สิ่งเร้าละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ นะ ละเอียดจากเล็กน้อย จากสังคมโลกที่เราจะกุสลา
ธรรมดา เราทำของเรา มา ใครจะว่าใครจะติฉินนินทานั้นเรื่องของเขา เราจะทำดีของเราละ เราทำ
เพื่อใจของเรา แล้วถ้าเรามีกุศลขึ้นมานะ เราประพฤติปฏิบัติได้เพราะอะไร

เพราะนะ คุณิ ชีวิตเรานี้ เราเห็นตั้งแต่เกิดจะตายมา เราก็ทุกข์ขนาดไหน แล้วมันจะเวียน
ตายเวียนเกิดไปอย่างนี้ แล้วเราทางวิทยาศาสตร์ก็พิสูจน์กันแล้วว่า โลกต่อไปข้างหน้ามันจะ
เสื่อมสภาพไปเรื่อยๆ จนถึงจุดหนึ่งนะมันจะปรับสภาพของมัน แล้วพระศรีอริยเมตไตรยจะมาเกิด
นะ นั่นยังอีกล้านๆ ปี มันยังเป็นไปอีกไกลนัก

ฉะนั้น ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาเราพบธรรมโอสธ และถ้าเรามีความสามารถ งานภายนอกนี้
แสนยาก ทำมาหากินนี้ก็ทุกข์พอแรงอยู่แล้วนะ ในการปฏิบัตินะ ทุกข์กว่านั้นหลายเท่าหนักเพราะ
อะไร เพราะต้องเอาชนะตนเอง เอาชนะสิ่งเร้าในหัวใจ เอาชนะทุกอย่างเลย

ฉะนั้น มันต้องตัดแปลง มันถึงต้องกุสลาธรรมาใจ ต้องมีจริต ต้องมีนิสัย ต้องมีความหมั่น
สังเกต ทำไมอย่างโลกเขา เห็นใหม่ เขาเห็นคนทำผิดทำไม่ดี เขายังนึกคิดได้ เขายังสลดสังเวชได้
เวลาธรรมะมันเกิด มันจะเกิดสิ่งที่ว่าเราไปหลงตัวเอง เราไปหลงความเห็นจากภายใน มันจะสลด
สังเวชมากนะ

นี่เรว่าคนอื่นทำลายเรา คนอื่นทำลายเรา.. ให้อุความคิดเรามันทำลายเรานี้ เราไม่รู้เลย เราไม่
รู้เลยว่าความคิดมันทำลายเราตลอดเวลา เราไปเห็นการทำลายของความคิด มันเศร้าใจ เศร้าใจแล้ว
มันใช้ชีวิตสันทนาของมันปล่อยวางๆ จนกว่ามันขาดไปนะ เห็นใหม่ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดตรงนี้ไง เกิดตรงนี้ กุสลาธรรมา ทำดีมา ในปัจจุบันก็ทำดี ทำดีจนใจมีที่พึ่ง
ทำดีจนใจไม่ต้องเวียนตายเวียนเกิด นี่เป็นสมบัติของเรา เอวัง